

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frankova ulica 6/1. Rokopisne in pisne prijave, nepravilnosti in spremembe, izhajajo vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din. za tiskarstvo 20 Din. Članek sekije J. U. U. plačajo listi s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davski posebe. Polt. šte. rač. 11.153. Telefon 3113

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Tovarištvo

Pomemben klic učitelja, ki deluje med narodom

Bili so časi, ko je bil pojem tovariš nekaj svetega in gorje mu, kdor bi si ga bil drznil oskrniti. Ne samo v ožji družbi tovarišev, ampak tudi v širši javnosti bi bil postal tak človek nemogoč. Vse življenje bi se bil vlekel za njim sramotni pečat.

V časih najhujših strankarskih razbesnelosti so se pač dogodili taki žalostni primeri, a bili so le osamljeni in odobravljeni niso niti lastni, v srcu še pošteno pristaši strank.

Ne mislim pri tem tožiti za časi, ki so bili in jih povzdigovati pred sedanjimi. Zablode so bile, so in bodo. Vsi pa, ki smo bili priče polpreteklih in sedanjih časov, vendar lahko sodimo o današnji in včerajšnji gnilobi. Vsaj vsako leto enkrat bi si morali tudi v teh vprašanjih izprašati temeljito svojo vest in si brezobzirno pogledati v skrite kamrice svojih src.

Dan za dnem slišimo tožbe, kako strahovito se rahljajo med nami vezi tovarištva. Oblasti imajo baje mnogo pritožb, ki nam niso v čast. Nekateri kraji in tudi okraji so v tem oziru tako razvpiti, da se jih vse izogiba kot okuženih mest.

Pogosto nastanejo spori med upraviteljem in učitelstvom. Kdo naj preiše vse mogoče slučaje, ki so povod srditim bojem na šoli!

Največkrat bo tu nekaj hlapčevski duh, ki se ga mnogi med šibkimi ne more iznebiti. Vsak mgljav vaških veličin je tem bojazljivim naturam že povod, da se spravijo nad učitelstvo, ki je menda zato tu, da tlačani tem podeželskim mogotcem. Gorje onemu, ki se zaveda svojega človeškega dostojanstva in se upa protiviti Butalcem, ko gre za kak klin na lestevici njihovega samoljubja.

Najdobrejši odlok oblasti se v rokah takih natur izpremeni v pravo šibo božjo. S pretiravanjem se doseže vedno ravno nekaj nasprotnega. A našel se je že nekdo, ki je na odlok o zapuščanju službenega kraja prepovedal svojim »podložnim« hoditi na hrano v sosednjo, nekaj minut oddaljeno vas. In ta človek še nadalje vrši to nemoteno, v nadlego tovarišem, vaščanom in oblastem. Da je v takih razmerah vzgoja pod ničlo, je razumljivo.

Ni pa vedno upravitelj oni, ki zakrivi nesoglasja na šoli. Saj vemo, da na nekaterih šolah ni nikoli miru, naj menjajo še tolikokrat upravitelja. Tu so dostikrat vmes taki, ki so si pridobili po dolgoletnem službovanju v istem kraju na kakršenkoli način nekako pozicijo in so vedno gospodar položaja. S svojo pretkanostjo znajo ustvarjati nerazpoloženja in se vesele, če jim gre seme v klasje. Gorje, če je upraviteljeva žena tudi učiteljica! Pri vsaki stvari vidijo njeno protežiranje. Zene učiteljev, ki niso učiteljice, pa najčesče prezirajo, ali jih celo žalijo. So pa seveda

tudi nasprotni primeri. Različni gnotni položaji vzbujajo tudi v nekaterih srcih črva zavisti.

Taki ljudje pa se znajo v potrebi dobro prihljiti in v najskrajnejšem slučaju bi zatajili tudi svojo vero. Pred sodbo se naenkrat spremene v najkrotkejša jagnjeta in so v vseh primerih sama križana nedolžnost.

So med nami nesrečni značaji, ki so imeli spore po vseh službenih mestih in imajo vedno le oni prav. Njih gospodujoča narava ne prenese niti najblagohotnejšega navodila. Čutijo se takoj užaljeni v svojem namišljenem dostojanstvu. To so navadno tudi najzvestejši oprode nove kaste, vaških in trških mogotčjakov, ki so vzeli v zakup ves patrijotizem, delo za narod etc. etc., se vrinili v vse mogoče organizacije, da pod krinko svoje lažljive delajo krivico vsakemu, ki ne sledi slepo njihovim sebičnim namenom. Oni se vtikajo v vse javne zadeve, hočejo imeti povsodi prvo besedo in tovariš, ki jim je v svoji lahkomišljenosti in zaslepljenosti nasel, ima po njihovi milosti na ponudbo najboljša službena mesta in more tudi pregnati v delu osivelega tovariša, ki slučajno ni priljubljen pri teh ljudeh. Ko lahkomišelní ubožec spozna, da se je v svoji zaletelosti močno pregrešil zoper tovarištvo, je seveda v dno duše razočaran. A kesanje je prepozno.

Stanovske organizacije so taki tovariši najtežje breme. Navadno so to tudi najglasnejši zabavljači in kritiki, češ organizacija ne naredi za nas nič. Radi bi menda, da bi organizacija prestavljala one, ki nim niso ljubi.

Zvesti krivim naukom individualistične šole iščejo po stranskih potih tudi v organizaciji le zasebnih koristi. Zaljubljeni vase in svoje interese ne morejo trpeti nikogar poleg sebe, kdor bi se po njihovih mislih znal tudi kjerkoli uveljaviti.

Težko se je odreči vsem sebičnim nagnenjem. V to je treba novih ljudi, z drugo duševnostjo, pridobljeno s samovzgojo, ki bi zavrgla vse krive nauke, ki jih je vcepila vzgoja v pretekli, sedaj umirajoči dobi.

Mnogo govorimo, pišemo in razpravljamo o vzgoji. Začeti pa bi morali najprej pri sebi. Kako naj sicer kdo vzgaja druge, ko je pa sam nevzgojen.

Veliki oxfordski filozof pravi: »Najpopolnejši gentleman je tisti, ki je najbolj ne-sebičen in najmanj misli nase.«

Stanovska organizacija si je napisala v program geslo: »Sloga«. S tem je mišljeno tudi tovarištvo. Kdor si tega ni privzgojil, naj gre svoja pota mimo organizacije in brez škode tudi mimo šole. Saj je obema le v v breme in nesrečo.

Vsa netovariška dejanja pa bo morala začeti organizacija temeljito iztrebljati, sicer se okuži sama. Tako izloča vsak zdrav organizem one svoje sestavine, ki mu ogrožajo obstanek.

Fr. L.

Komunike glavnega odbora o delu v JUU

Da bi se izvršil pregled dosedanjega poslovanja in dal večji zamah stanovskemu, prosvetnemu in kulturnemu delu, je v dneh 28., 29. in 30. decembra posloval glavni odbor JUU in o svojem delu izdal naslednje poročilo:

Minister prosvete g. Štefan Čirič je sprejel celokupen glavni odbor, zasljal želje učitelstva po njegovih predstavnikih in obljubil popolno moralno pomoč delavcem za slogo ter stanovski in šolski napredek.

O svojem delu je izdal glavni odbor naslednji komuniké:

Glavni odbor JUU je na svoji seji dne 28. 29. in 30. decembra 1934, pred poročili in referati, ki so bili na dnevnem redu, počastil spomin blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Ko je predsednik izvršnega odbora poročal o vsem kar se je povodom tragičnega dogodka izvršilo, je glavni odbor konstatiral, da je ta dogodek bolno pretresel vse naše organizacijske edince in da je izvršni odbor razumel tolmačiti žalostna čuvstva, ki so vladala v srcih vsega jugoslovanskega učitelstva.

1. Glavni odbor je z zadovoljstvom sprejel poročilo predsednika JUU glede prosvetnih, šolsko političnih in stanovskih vprašanj. Nato je podrobno pretresal in v celoti sprejel predložena načela v pogledu prosvetne, šolske in stanovske politike, po katerih bo v bodoče delal centralni odbor, kakor tudi vse organizacijske edince in posamezni člani.

Na podlagi referatov se je ugotovilo:

2. Da se je mnogo storilo in doseglo uspehe v pogledu dvigovanja učiteljskega ugleda, učiteljske etike v splošnem in pri utrjevanju stanovske solidarnosti v organizaciji. Posebno se podčrtava kot pohvalna zamisel izdaja spominske knjige, ki bi vsebovala izražene misli velikih ljudi o uspehih jugoslovanskega učitelstva.

vanskega učitelstva v kulturni in nacionalni borbi.

3. Da je v pogledu moralne in pravne zaštite članstva povzel izvršni odbor vse, kar je bilo v njegovi moči, posebno v pogledu odprave vseh kvarnih vplivov na pravičen razvoj organizacije, kakor tudi na prosvetna šolska in personalna vprašanja.

4. Izvršni odbor je povsem pogodil željo članstva s tem, da je na seji glavnega odbora iznesel predlog glede novih pravil in poslovnik, ki bi bil stavljen na dnevni red prihodnje glavne skupščine.

5. Glavni odbor z neprikritim zadovoljstvom konstatira, da je v pogledu prosvetno šolskih vprašanj: šolskega nadzorstva, upraviteljstva šol, šolskih knjig, učnega načrta, učiteljskih praktičnih izpitov in dr., podvzel izvršni odbor vse mere za čim boljše rešitev teh vprašanj.

6. Glavni odbor ugotavlja, da je stanovski in strokovni tisk na dostojni višini. Interes učitelstva za lasten tisk je razviden v povišanju števila čitateljev in zvišanju dohodkov od listov.

Ravno tako pohvalna je akcija izvršnega odbora: a) za razširjenje duhovnega obzora članstva potom izdajanja novih pedagoških in književnih edicij; b) z izdajanjem izbrane mladinske literature in c) z izdajanjem lista, ki bo ustvaril tesnejšo zvezo doma s šolo.

V zvezi s tem delom je treba prav posebno podčrtati idejo izvršnega odbora o osnovanju jugoslovanske pedagoške matice, ki bi združevala vsa jugoslovanska pedagoška društva in ustanove.

7. Reorganizacija uprave listov centrale kakor tudi podvzeti koraki v gospodarsko gnotnem pogledu dajejo jamstvo, da se bodo vsa dela te vrste vršila ekspeditivno in v zadovoljstvo članstva.

8. Glavni odbor pozdravlja ustanovitev »Socialnega fonda Viteškega kralja Aleksan-

Zborovanje društvenih predsednikov

V sredo 9. januarja 1934. ob 10. uri dopoldne (po prihodu jutranjih vlakov) bo seja predsednikov sreskih društev v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Tajniško poročilo.
3. Poročilo o seji glavnega odbora JUU.
4. Poročilo blagajnika: proračun za poslovno leto 1934/35.
5. Tekoče zadeve.
6. »Gospodarski dan« — referira tov. A. Hren.
7. Slučajnosti.

Prosimo, da se seje sigurno udeležijo vsi predsedniki sreskih društev ter vsi člani upravnega in nadzornega odbora sekcije. Ako bi bil kdo od predsednikov zadržan, naj se udeleži seje pooblaščen zastopnik.

Tajnik:
Metod Kumelj, s. r.

Predsednik:
Ivan Dimnik, s. r.

III. seja upravnega in nadzornega odbora sekcije

bo v torek 8. januarja 1935. ob 16. uri popoldne v prostorih sekcije v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Tajniško poročilo.
3. Poročilo o seji glavnega odbora JUU.
4. Poročilo blagajnika: proračun za poslovno leto 1934/35.
5. Tekoče zadeve.
6. Razgovor o predsedniškem zboru 9. I. 1935.
7. Slučajnosti.

Vse člane upravnega in nadzornega odbora vljudno prosimo, da se seje sigurno udeležijo.

Tajnik:
Metod Kumelj, s. r.

Predsednik:
Ivan Dimnik, s. r.

dra I. Zedinitelja, apelira na vsa sreska društva in posameznike, da v mejah najvišje možnosti prispevajo, da bo mogel fond uspešno služiti svojemu namenu. Izvršni odbor je vzel v svoj delovni program zidanje novih in asanacijo obstoječih učiteljskih domov, kakor tudi snovanje učiteljskih ustanov za samopomoč.

9. Glavni odbor je uvidel potrebo, da Jugoslovensko učiteljsko združenje še nadalje sodeluje v Internacionalni zvezi učiteljskih organizacij in da to ustanovo podpira v njenih stremeljenjih. Ravno tako smatra za potrebno, da stopi JUU v čim tesnejšo zvezo z vsemi bratskimi slovanskimi učiteljskimi organizacijami.

V to svrhu bo naša organizacija sodelovala pri snovanju slovanskih učiteljskih lig, ki bi podpirale vseslovansko učiteljsko zajednico.

Ob zaključku svojega dela apelira glavni odbor ponovno na vse jugoslovansko učitelstvo, da v duhu letošnje resolucije, kakor tudi vsled nacionalnih potreb sedanjosti še krepkeje podpira izvršni in glavni odbor v stremeljenju popolne realizacije sloge in edinstva v naših vrstah in dela za kralja, narod, državo, šolo, prosveto in učitelstvo.

Tajnik:
Milinko Lazić, s. r.

Predsednik JUU:
Ivan Dimnik, s. r.

Da ne bo nesporazuma

Obvestilo predsedništva JUU

Na nekem zborovanju beograjskega učitelstva so ob priliki poročanja o letošnji glavni skupščini nekateri člani iznesli gotove očitke.

Dasi so ti očitki neosnovani in se nanašajo največ na poslovanje letošnje skupščine in ne na delo sedanjega izvršnega odbora JUU, nismo dolžni nanje odgovarjati, vendar smatramo za potrebno, da o vsem tem poročamo.

Prvi očitek. Novi odbor ni zadosti delal. Ako se upošteva, da je novi odbor šele pred tremi meseci prišel na to mesto, da je med tem časom moral ublažiti mnogo učiteljske nevolje in načelnih in personalnih vprašanj, da je dobil mnoge šolske in učiteljske probleme odprte, da je moral utrditi načelne poglede na vse to, tedaj je naša dolžnost opustiti skromnost — ker smo ta vprašanja reševali v miru in tišini brez kričanja in pompa — in pripomniti samo ono, kar je najmarkantnejšega bilo izvršeno.

Sedanji odbor je preuredil administracijo tako, da delo ne zaostaja; izvršil je popravilo doma, reguliral vprašanje najboljšega načina za intervencije, uredil učiteljski koledar s šematizmom, pripravil izdajo članskih izkaznic, znakov in diplom, pripravil je predloge za spremembo finančnega zakona in za spremembo disciplinskega postopka; pripravil je pravila za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, za fond samopomoči in kreditno zadružno. Zbral je snov za spomenico o prosvetnem, nacionalnem in kulturnem delu in sodelovanju učitelstva v epohi ustvarjanja jugoslovanske države, snov za preureditev sistema praktičnih učiteljskih izpitov, snov za novi učni načrt in program za narodne in višje narodne šole, principe za nova pravila in poslovnik.

Radi tega je neosnovan očitek, da ta odbor ni delal. Še bolj neosnovan je očitek, da ima ta odbor močan kontakt s prosvetno centralo. Vprašanje je, kako bi se mogle vse učiteljske in šolske potrebe uspešno rešiti in kako bi se opravile učiteljske zahteve mogle plasirati ako primanjkuje vsemu temu osnova za uspeh, a to je kontakt s centralo in potreba tesnega sodelovanja.

Temu dejstvu, ki je posebno dobro znano vsemu podeželskemu učitelstvu, katerega vprašanja so bila rešena največini v zadovoljstvo učitelstva in šole, se dolguje mnogo, in resnica je, da je v zadnjem času število premeščenega učitelstva mnogo manjše nego v prejšnjih letih.

Predsedstvo glavnega odbora ni iz Beograda. Očita se, da predsedstvo glavnega odbora ni bilo izvoljeno izmed oseb, ki stalno stanujejo v Beogradu in da je to »omalovaževanje« beograjskih učiteljev. Izvolitev predsednika izven Beograda se ne protivi pravilom, radi česar gremo preko tega; pripominjamo samo toliko, da je za predsednika sedanjega izvršnega odbora izvoljena oseba izven Beograda ravno na željo beograjskega učitelstva, ki je še naglašalo, da prehaja preko vseh osebnih in lokalnih ozirov ter upošteva le načelnost in splošno korist.

Očitki finančnega značaja. Govorilo se je in so bili iznešeni tudi očitki finančnega značaja: a) rečeno je, da je sloga plačana. Vsota 30.000 Din, na katero se aludira, naj se po sklepu glavne skupščine izplača članom glavnega odbora za prihajanje v Beograd na seje. Prejšnji predsednik izvršnega odbora namreč ni hotel izdati naloga za izplačilo. Pozabljia se ob tej priliki, da je naše učitelstvo, prihajajoč na tri skupščine zaradi izmene odbora, ki mu ni bil po volji, potrošilo najmanj milijon dinarjev, a sedaj se očita neznatna vsota 30.000 Din, ki se ima izplačati za povrnitev stroškov za delo v dobro učiteljskega stanu. Ako glavna skupščina odloči, da se izplačajo stvarni stroški predsednikom sekcij članom glavnega odbora za prihajanje na sestanke, ki jih predsednik ni hotel sklicati in izplačati, ker je bil v manjšini, tedaj se to povračilo, ki ga je skupščina odobrila, naziva »honoriranje za delo na sporazumu«; b) 7.000 Din izplačanih iz blagajne JUU za izdatke »Jugoslovanske učiteljske reči« je samo začasen izdatek odnosno posojilo, ker se bo ta vsota povrnila, čim se denar iztirja od naročnikov. Glede zahteve, da plača članstvo po en dinar za venci Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju ne smatramo za